

สำนวนภาษาจากยาหมอใหญ่ EPO4 ตอน ไม่กินเส้น

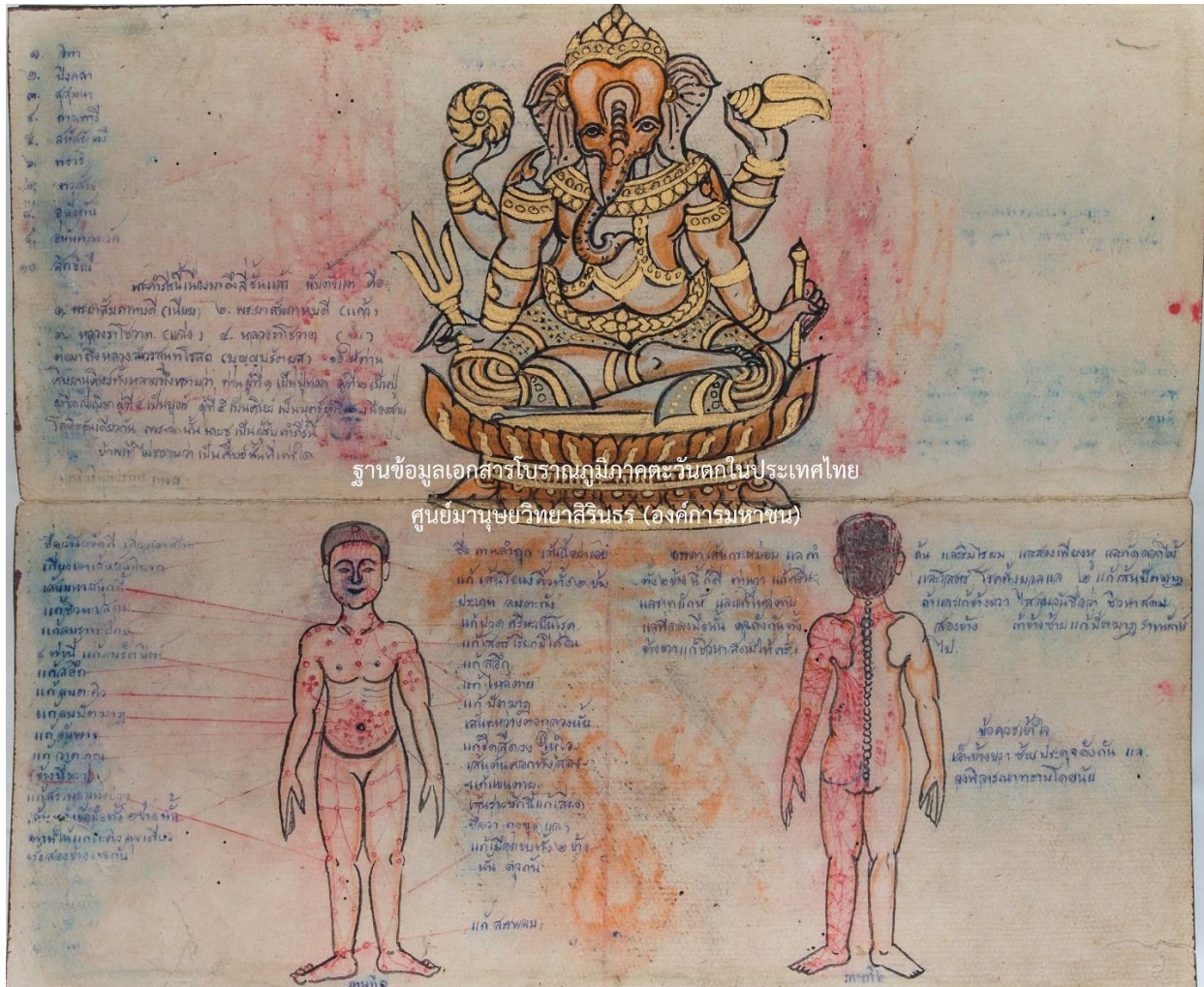
หากมีใครบางคนไม่ถูกต้องชะตากัน มองหน้ากันไม่ค่อยได้ พูดคุยกันก็ไม่ยืดออกแนวชวนทะเลาะหาเรื่อง แบบอย่างคู่พระคู่นางในละครไทย เมื่อมองผ่านสายตาคอนนอกก็จะบอกว่าคู่นี้ หรือคนกลุ่มนี้เขา เกาเหลากัน

เหตุที่เป็นเกาเหลาเพราะมีที่มาจากคำว่า **ไม่กินเส้น** หากเราจะกินก๋วยเตี๋ยวสักถ้วยแต่ไม่ยอมกินเส้น ก็เท่ากับว่าเรากินเกาเหลานั้นเอง ปัจจุบันเราคงไม่ค่อยได้ยินหรือได้ยินน้อยลงไปมากแล้วกับสำนวนที่ว่า **ไม่กินเส้น** เพราะสำนวนนี้ได้แปรคำออกไปเป็นคำว่า **เกาเหลา** และเป็นที่ยอมรับใช้กันทั่วไปจนรู้จักกันดีกว่า

จริง ๆ แล้ว สำนวน **ไม่กินเส้น** ที่เราใช้ในความหมายเชิงการไม่ถูกชะตากันระหว่างคนสองคนหรือคนสองฝ่าย และสำนวนนี้ยังได้พัฒนาไปเป็น **เกาเหลา** นั้น ไม่ได้มีที่มาจากเส้นของก๋วยเตี๋ยวแต่อย่างใด หากมาจาก **เส้น** ในร่างกายคนเรานั้นเอง

ในแวดวงการแพทย์แผนไทย ประเภททวดแผนโบราณ เขาจะมีตำรับตำราการนวดแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า “แผนเส้น” ที่กล่าวและอธิบายถึงเส้นภายในร่างกายมนุษย์ทั้งหมดที่มีการเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ปลายเท้าจรดศีรษะ ตำรานวดแผนโบราณเขาว่าไว้ว่าเส้นในร่างกายมนุษย์นี้มีถึง 72,000 เส้น!

ภายในเส้นอันยุ่งเหยิงทั้ง 72,000 เส้นนี้ จะมีเส้นที่เป็นเส้นหลักในร่างกายที่เรียกว่า **เส้นประธาน** อยู่ 10 เส้นเท่านั้น เส้นประธานทั้งสิบมีชื่อเรียกดังนี้ 1.เส้นอิทา 2.เส้นปิงคลา 3.เส้นสุมนา 4.เส้นกาลทารี 5.เส้นสหัสรังสี 6.เส้นทวารี 7.เส้นจันทฎลึง 8.เส้นรุชัง 9.เส้นสุขุมัง และ 10.เส้นลิกิณี ชื่อเรียกเส้นประธานทั้งสิบนี้อาจมีชื่อเรียกอื่นที่แตกต่างกันไปบ้าง อย่างในหนังสือสมุดไทยตำราแผนนวดของนายชู ฉับบัววัดสำโรง เส้นที่ 7 เส้นจันทฎลึง จะเรียกว่า เส้นลาวุสังข์ เส้นที่ 8 เส้นรุชัง จะเรียกก่า เส้นอุลังกัน เส้นที่ 9 เส้นสุขุมัง จะเรียกก่า เส้นอนันทกระวัด

ฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

NPT010-001-ตำราแผนนวดนายชู ฉบับวัดสำโรง

<https://www.sac.or.th/databases/manuscripts/main.php?m=document&p=item&id=302>

การรักษาโรคต่าง ๆ ด้วยการนวด หมอนวดก็จะนวดเส้นหรือกดจุดเส้นทั้งหลายในร่างกาย เพื่อให้ผ่อนคลายและหายจากโรคที่เป็นอยู่ ซึ่งแต่ละโรคแต่ละอาการก็มีการนวดเส้นที่แตกต่างกัน หากหมอนวดทำการนวดเส้นแล้วคนไข้ไม่หาย ไม่คลายจากอาการที่เป็นอยู่ คนไข้ก็จะบอกว่าหมอนวดคนนี้นวด **ไม่ถูกเส้น** หรือ **ไม่กินเส้น** หมายถึง นวดไม่ดี นวดไม่โดน นวดแล้วไม่หาย คนไข้ก็จะไม่ยอมไปใช้บริการ หรือไม่ยอมไปพบเจอกับหมอนวดคนนี้อีก ลักษณะอาการที่ไม่ยอมไปพบเจอกับหมอนวดเพราะนวดไม่ดี ไม่ถูกใจนั้น จึงเกิดเป็นสำนวน **ไม่กินเส้น** เพราะความขัดข้องหมองใจระหว่างคนไข้กับหมอนวด ต่อมาบริบทการใช้งานสำนวนไม่กินเส้นนี้ก็กว้างออกไปจากแวดวง การแพทย์แผนไทย กลายเป็นสำนวนที่ใช้กันทั่วไป และมีความหมายในเชิงไม่ถูกชะตากัน พัฒนา กลายมาเป็นสำนวน **เกาเหลา** ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ผู้เขียน

ดอกกรักร พยัคศรี นักวิชาการคลังข้อมูล ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)